

skusa bil je 18. avgusta 1880., toraj celi 2 leti potem, ko so kravo zakopali. — In gledite! — uže 25. avgusta je prva ovca za vrančnim prisadom poginila, katera je živela nad jamo pokopane krave; za njo šle so tudi druge. — Tako je tudi teorija Pasteur-jeva o raztrošenji vrančnega prisada popolnem dokazana.

Da se toraj enake kužne bolezni ne širijo, treba je živino, ki je poginila za vrančnim prisadom, zakopati tam, kjer je slaba zemlja in kjer se živina ne pase. Še boljše je se ve da, mrhovino z živim apnom ali pa z drugimi kemičnimi pripomočki popolnem sožgati in potem zakopati, kakor postava velevala.

Podlaga za postopanje proti tej bolezni je dana, gosposka in posamesni gospodarji naj pa zato skrbijo, da se vse natančno zgodi, kar je neobhodno potrebno, da se te hude šibe, katera je v nekaterih krajih in v vročih poletjih zelo navadna obvarujemo. Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal!

Prilika je tu, oklenimo se je in bodimo praktični!

Spisal M. Rant.

Večkrat sem uže pisal o koristi sadjereje, o njenem premalem razširjenji po deželi in pa, kako bi se dala na boljšo stopinjo napredka in pravega razvoja povzdigniti in dovesti. Ravno temu namenu hočem tudi današnje vrstice posvetiti.

Korist in potrebo sadjereje, kdor le na obe oči popolno slep ni, lahko previdi; a malemu trudu obilne dohodke preračunati tudi onemu težavno ne bode, ki do 20 dobro šteti zna; zato danes o tem dosti več govoril ne bodem. Natančneje si po hočemo danes to prekoristno stroko kmetijstva — osobito za naš postojnski okraj — v njeno povzdigo od neke druge praktične strani nekoliko ogledati.

Marsikdo ima za koristna podvzvetja in povzdigo napredka zadosti dobre volje in moči jih tudi pospeševati, al potrebni gmotni pripomočki mu to na vse strani zabranjujejo, da pri najboljši volji nikamor kreniti ne more. Gotovo je tak položaj za vsacega skrbnega gospodarja neznosen in nestrpljiv tem bolj, ker z lastno močjo svojo in pri vsem svojem prizadevanji se osamljen do zaželjenoga vspeha in cilja nikakor pospeti ne more. Kar je pa posameznemu doseči nemogoče, to doseže se prav gotovo in lahko z zedinjenimi močmi, z združenim požrtvovanjem, v slogi, edinosti in pravi ljubezni med raznimi stanovi družbe človeške pri zavesti in prepričanju, „da moramo biti“ vsi za enega, in eden za vse“, to je, da v vzajemnosti eden drugemu, vsak po svoji moči k potrebnemu napredku dospeti pomremo. Gotovo je: kjer v kraji, deželi ali celo v obširni državi vsi stanovi skupno in v ljubezni vsak po svoje za povzdigo splošnega ljudskega blagostanja vzajemno delujejo, ondi beda in pomanjkanje nima domovja!

Nasprotno pa tam, kjer vsakdo le za svojo lastno kožo egoistično skrbi, kjer ni med stanovi prave vzajemne ljubezni in edinosti, — kjer ošabnost in prevzetnost ljudem glavo in srce napihuje, — kjer človek imenitnejega stanu svojega brata v nižjem stanu oholo zaničuje in prezira in kjer naj bi vse le pri starem nepraktičnem kopitu ostalo — imajo vse nadloge in béde svoj pravi brlog.

Ali se ne opazujejo tu in tam slednji dan v družbi človeški enake tužne prikazni?

Ni ga, da bi mi mogel to zanikati, — gotovo zadosti žalostno!

Opazujmo dalje! Sadje — ta okrepčevalni božji dar — vsakdo, naj bode mlad ali star, velik ali majhen, slab ali močen, ubog ali bogat, imeniten ali plebejec, spoštovan ali zaničevan, učen ali neveden, plemenitaške ali pa kmetske krvi — gotovo rad in slastno vživa.

Zatega voljo nastopi pa tudi za vsakega brez izjeme vestna in sveta dolžnost, da tam, kjer se prilika nudi sadjerejo povzdigniti in jo na pravo stopinjo napredka dovesti, ter tako ljudsko premoženje in blagostanje zdatno izboljšati, svojo trohico premožnosti na darilnik skupnega blagra položi in žrtvuje.

In taka prilika ponuja se sedaj osobito vsem prebivalcem postojnskega okraja brez razločka na stan v ožjem, a vsem Notranjem in bližnjim Primorcem pa v širjem pomenu besede z osnovo „vipavskega sadjerejskega društva“, katero namerava dve splošni sadni drevesnici: za topleje kraje v Lozicah, a za mrzleje podnebje pa v Razdrtem osnovati.

Hvala Bogu in pa vrlim, za resnični napredek vnetim možem, da je ta praktična ideja sedaj tudi uže na papirji po potrjenih pravilih teoretično izvršena! Od teorije do prakse je pa le en korak, namreč ta, da se od prve v drugo krepko preide. Tu-sem spada pa splošno postopanje. Država bode gotovo svoj delež donesla; a samo na državno pomoč ne smemo se preveč zanašati in doma roke križem držati. Dolžnost vsega prebivalstva postojnskega okraja brez razločka stanu in spola je, da se spravimo od prvega do zadnjega, vsak po svojih zmožnostih, na noge, ter kdor je zavednejši, najbolj zaspane drami in k pristopu „sadjerejskemu društvu“ budi. Udje temu društvu moremo pa postati vsi, ako le hočemo. Letnina določena je na en cel ubog goldinar; nekateremu se to veliko dozdeva, a v resnici je pa prav malo. Skoz 300 dni si vsak dan le tretjino solda prihrani, pa imaš celi goldinar skupaj, a 65 dni ti še preostaja, v katerih moreš si, ako se le količkaj giblješ, drugi goldinar namesto za letnino izdanega postransko zaslužiti.

(Dalje prih.)

Gospodarske izkušnje.

Kako določiti spól telét.

O čemur smo v našem listu uže večkrat govorili, to potrjuje tudi prof. Kaltenegger v „Oesterr. landw. Wochenbl.“, ki priporoča gospodarjem, kako naj ravnajo pri živinoreji, da jim krava stori telico ali pa junčka. Če hočejo dobiti telico, naj kravo k biku peljejo s polnim vimenom, to je, pred molžo; če pa bi radi dobili junčka, naj jo peljejo s praznim vimenom, to je, kmalu po molzi. Gospod profesor pravi, da je to izkušnjo izvedel od barona Ožegoviča, dobroznanega grajščaka na Hrvatskem, ki se tega ravnanja uže več let drži in ki je skoro zmerom gotovo bilo. Baron Ožegovič pa je to izkušnjo zvedel od oskrbnika nekega posestva jezuitov v Št. Andražu v lavantinski dolini.

Gospodarske novice.

Goveja kuga v Bosni in Hercegovini

razsaja po najnovejših poročilih v sledečih okrajih: v okraji Zvorniku na 5 krajih, v okraji Blazenici na 4 krajih in v okrajih Kladanju, Visoki, Cronici, Nevesinji, Ljubuških in Balciku, — tedaj skupaj na 15 krajih. V veliki nevarnosti zaradi goveje kuge so po takem Hrvatska in Slavonija, posrednje pa tudi naše slovenske dežele.